Становище на Европейския комитет на регионите — „Зелен план за действие за МСП и Инициатива за зелена заетост“

(2015/C 140/05)

Докладчик:	г-жа Satu Tietari (FI/АЛДЕ), член на Общинския съвет на Säkylä
Отправни документи:	Съобщение „Зелен план за действие за МСП“, COM (2014) 440 final Съобщение относно „Инициатива за зелена заетост: оползотворяване на потенциала на зеленатa икономика за създаване на работни места“ COM(2014) 446 final

I. ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ

1. през последните години терминът „зелен“ заема все по-централно място в разработването на политиките, тъй като екологичната проблематика се превърна в хоризонтален и всеобхватен въпрос. Съгласно стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж преходът към „зелен“ икономически модел с ниски въглеродни емисии и ефективно използване на ресурсите е от първостепенно значение;

2. една от централните теми в тези две съобщения е концепцията за **„зелена икономика“**, която се дефинира като модел, който да „гарантира растеж и развитие, да защитава здравето и благосъстоянието на човека, да осигурява достойни работни места, да намалява неравенствата и да инвестира и да опазва биологичното разнообразие, включително екосистемните услуги, които то предлага, а именно природния капитал — поради неговата непреходна стойност и съществен принос за човешкото благосъстояние и икономическия просперитет“ ([1]);

3. преходът към зелена икономика ще окаже пряко въздействие не само върху конкурентоспособността на отделните предприятия, но и върху европейската икономика като цяло. Ресурси не достигат. Във все повече области потреблението нараства, вследствие на което се достига прагът на поносимост за околната среда. Своевременният преход към зелена икономика в ЕС е не само желателен, но и необходим за опазването и укрепването на конкурентоспособността и просперитета във възможно най-кратък срок;

4. подкрепя съобщенията на Комисията относно „Зелен план за действие за МСП и Инициатива за зелена заетост“;

5. споделя позицията на Комисията, изразена в двете съобщения, че успешният преход към зелена икономика е решаващ фактор за настоящата и бъдещата конкурентоспособност на Европейския съюз;

6. подчертава централната роля на публичния сектор и на местните и регионалните власти в улесняването на прехода към зелена икономика; публичната администрация трябва не само да дава тласък на прехода към зелена икономика, но и да бъде образец и еталон при прилагането на проекти, програми, законодателство, обществени поръчки и създаването на работни места в контекста на един нов модел на зелена икономика;

7. смята, че е жизненоважно да се продължат усилията за развиване на екологосъобразна конкурентоспособност на МСП чрез подобряване на достъпа до финансиране, предоставяне на повече информация, опростяване на законодателството, намаляване на бюрократичната тежест и укрепване на екологосъобразна бизнес култура;

8. одобрява целта на Инициативата за зелена заетост да спомогне за това политиките в областта на заетостта и околната среда да работят съвместно в подкрепа на прехода към конкурентоспособна и екологосъобразна икономика с ефективно използване на ресурсите;

9. подчертава, че въпросът с уменията е от особено значение за младите хора, които все още страдат от парализиращо високо равнище на безработица от над 22 % и би трябвало да бъдат по-добре подготвени за професиите на бъдещето като цяло и по-специално за „зелените“ работни места;

10. споделя виждането на Комисията за необходимостта от преразглеждане и актуализиране на образователните и обучителните програми, както и на квалификационните системи с цел улесняване на прехода към зелена икономика;

([1]) Определение от Решение № 1386/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 ноември 2013 година относно Обща програма на Европейския съюз за действие за околната среда до 2020 година „Да живеем добре в пределите на нашата планета“. ОВ L 354, 28.12.2013 г., стр. 171–200.

11. посочва, че предприятията се различават значително: някои вече предоставят „зелени“ продукти и услуги, а тези, които предлагат по-традиционни услуги и продукти, също могат да извлекат полза от този преход, като например използват по-екологосъобразни източници на енергия и суровини;

Основни определения

12. смята, че екологичните предизвикателства би трябвало да се разглеждат едновременно като възможност и заплаха за отделните предприятия, техните служители, пазарите на труда и ЕС;

13. счита, че трябва да се изяснят и определят основните термини и цифрови показатели, както и отправната точка за зелената икономика, така че по тях да се постигне обща договореност и те да бъдат съгласувани и недвусмислени;

14. счита, че успешният преход към зелена икономика е от решаващо значение за настоящата и бъдещата конкурентоспособност на ЕС, поради което е жизненоважно да се гарантира съгласуваност в използването на термините;

15. подчертава регионалното измерение на прехода към зелена икономика и ключовата роля на местните и регионалните власти в образованието, инфраструктурата, подкрепата на местните предприятия и създаването на бюра по заетостта; в този контекст отбелязва и вече съществуващите зелени инициативи на местно равнище, които могат да служат като образец за други райони в ЕС;

16. изтъква разнообразните обстоятелства и предизвикателства на местно равнище и отправя искане изключителните обстоятелства на някои региони да бъдат взети предвид при прехода към зелена икономика;

17. подчертава, че петте основни елемента на една успешна зелена икономика са: 1) *намаляване*, което означава повсеместно намаляване на потреблението на суровини и енергия; 2) използване на *чисти източници на енергия*, за да се избегне външната зависимост, да се намалят емисиите и да се създадат работни места; 3) *ефективност*, което означава, че суровините и енергията трябва да се използват по-ефективно по цялата продуктова верига или верига за услуги; 4) *работа в мрежа* и споделяне на най-добрите практики; съпоставянето между държавите членки и секторите дава възможност за насърчаване на предлагането на зелени продукти и услуги, включително на пазари извън ЕС и 5) *достъп до финансиране*, което означава, че е от решаващо значение да се осигурят средства и да се намали бюрократичната тежест; кандидатстването за финансиране трябва да бъде просто, лесно за разбиране и полезно и за други области на стопанската дейност;

Цел

18. подчертава, че при оценката в рамките на вътрешния пазар на ЕС се наблюдават значителни различия между отделните сектори и между държавите членки по отношение на ефективното използване на ресурсите и призовава за мерки за насърчаването му посредством споделяне на примери за най-добри практики и неуспехи;

19. отбелязва значението на местните и регионалните власти, и по-специално на общините, за въвеждането на мерките, посочени в предходния параграф, с оглед възможността за тяхното финансиране чрез действащата общностна рамка;

20. смята, че усилията за повишаване на ефективното използване на ресурсите трябва да се отчитат на всички етапи от веригата за създаване на стойност и че това би намалило значително необходимостта от суровини, както и че в дейностите на публичния и частния сектор би трябвало да бъде включен подход, основаващ се на веригата за създаване на стойност;

21. смята, че Зеленият план за действие би трябвало да се съсредоточи върху мерки на европейско равнище, насочени към хармонизиране и укрепване на съществуващите зелени инициативи за подкрепа на МСП на национално и регионално равнище;

22. отбелязва акцента, поставен върху енергията от възобновяеми източници и биогорива — област, в която ЕС разполага с достатъчно информация, ноу-хау и технологии; призовава за премахване на пречките пред развитието, с цел създаване на голям брой висококачествени квалифицирани зелени работни места, и подкрепя НИРДИ в този сектор;

23. подчертава значението на екологичната нагласа и факта, че във всички държави членки все повече преобладават етикетите с произход ЕС;

24. одобрява целта на Европейската комисия за създаване на Европейски център за високи научни постижения в областта на ресурсната ефективност през 2015 г. и за свързването му с партньорска мрежа във всички европейски региони, но призовава Комисията да изясни кои ще бъдат тези партньори и как ще бъдат избрани;

25. подчертава, освен това, необходимостта от привличане на местните и регионалните власти в този процес, тъй като те са в най-добра позиция да разбират специфичните условия и предизвикателства на местно и регионално равнище и да преценяват кои са най-целесъобразните местни участници. Във връзка с това следва да бъде насърчавано картографирането с цел да се определи конкретният потенциал на всеки регион да подпомага местните участници при идентифицирането на инвестиционни клъстери, предприемането на мерки в подкрепа на самостоятелната заетост и създаването на курсове за обучение и специализация, насочени към различните аспекти на зелената икономика;

26. счита, че е необходимо да се определят цели за съобразен с околната среда дизайн на продуктите и призовава за по-голяма екологична отговорност от страна на дружествата;

Визия

27. подчертава, че свързаните с ключовите въпроси опит и умения, необходими за прехода към зелена икономика, би трябвало да бъдат на разположение на всички в отделните държави членки и че трябва да се предприемат мерки за осигуряване на адекватно равнище на ноу-хау на местно равнище;

28. призовава да бъдат положени усилия за по-нататъшно разпространение на принципа на учене през целия живот, което е основен фактор за овладяване на нова информация, тъй като зелената икономика ще наложи промени и прозрачни действия при всички звена от процеса на веригата за създаване на стойност;

29. подчертава, че понастоящем няма достатъчно съответствие между работата и уменията и че системната промяна се осъществява бавно. Проектът ESCO на Комисията е добър пример за опит за осъществяване на връзка между работодатели и работници, които имат необходимата квалификация; още предложения по въпроса за съответствието между работата и уменията са изложени в становището на КР относно „Рамка за качество на ЕС за предвиждане на промените и преструктуриране“ ([2]);

30. изтъква, че зелената икономика ще включва преход към кръгова икономика с ниски въглеродни емисии, която ще създаде нови и иновативни професии. Това означава, че старите работни места ще бъдат заменени с нови и че професионалните профили ще трябва да бъдат предефинирани;

31. призовава да се насърчи по-мащабното сътрудничество между органите на управление, МСП, сдруженията и образователните институции, тъй като овладяването на нови видове информация ще изисква по-добра целенасоченост и координация на мерките и финансовите инструменти;

32. подчертава значението на научните изследвания и технологичното развитие като начин да се стимулира въвеждането на зелена икономика, като чрез настоящия европейски бюджет се насърчава участието на университетите, МСП и други местни и регионални органи, координирани в качеството им на ключови елементи на знанието (образование, изследвания и иновации) в синергични форми като клъстери или платформи за отворен достъп до иновациите с цел споделяне и взаимно обогатяване на знанията;

33. призовава за това местните и регионалните власти да бъдат привлечени за пълноценно участие в координационните мерки предвид важния опит и правомощия, с които разполагат в тази област. Вече съществуват добри примери за партньорство, в рамките на които местните власти предоставят на предприятия и сдружения консултации по енергийни въпроси, включително във връзка с намирането на субсидии и финансови възможности, препоръки за индивидуални мерки, картографиране на доставчиците на оборудване и услуги, и съдействие при подготвянето на поканите за подаване на оферти;

Стратегия

34. споделя виждането на Комисията, че е необходимо да се преразгледат и актуализират образователните и обучителните програми, както и квалификационните системи, в тясно сътрудничество с държавите членки и местните и регионалните власти, така че те да отчитат и улесняват прехода към зелена икономика, и предлага всички образователни и обучителни курсове да включват поне един модул, посветен на тази тема. Освен това би трябвало да се предприемат стъпки за проучване на начина, по който се наблюдава *ефектът* от обучението, тъй като е необходимо дългосрочно наблюдение, както на по-високо, така и на по-ниско равнище;

35. изразява загриженост по повод адекватността, предсказуемостта и равнището на обучение във връзка със зелената икономика и „зелените“ умения в различни държави членки. От основно значение е да се следи в държавите членки да се организират обучителни курсове по екологично, правно и бизнес ноу-хау, с които да се гарантира, че служителите разполагат с достатъчно информация и умения;

([2]) (CDR 1319/2014).

36. подчертава, че въпросът за уменията е от особено значение за младите хора, които би трябвало да бъдат по-добре подготвени за професиите на бъдещето и по-специално за „зелените“ работни места;

37. изтъква необходимостта от по-широка перспектива и отчитане на дългосрочното въздействие, така че екологичните умения да могат да се съчетават със солидно бизнес ноу-хау. Екологични и ориентирани към бизнеса нагласи би трябвало да се възпитават още в училище, тъй като новите професии ще изискват умения в областта на природните науки, технически и математически умения. Този подход на повишаване на осведомеността трябва да бъде застъпен и в образователните програми, предназначени за възрастни;

38. изразява загриженост, че малко МСП в Европа са запознати с възможността за по-ефикасно използване на ресурсите или с конкретните икономически предимства, които може да им донесе използването на тези знания;

39. предлага онези местни, регионални и национални органи, които имат данъчни правомощия, да въведат механизми за положителна дискриминация в полза на предприятията, които прилагат принципите и понятията, свързани със зелената икономика, в контекста на корпоративната социална отговорност, включително по-ниски налози и данъци, обществени поръчки и данъчни преференции;

40. призовава информацията за обучения и за възможностите за финансиране да бъде приспособена за МСП в различните сектори, тъй като те невинаги осъзнават необходимостта от обучение в областта на зелената икономика;

41. призовава да се създадат стимули за доизграждане на уменията, тъй като това е от съществено значение за придобиването на нова информация и ноу-хау. Трябва да се разбере как всички рециклируеми материали могат да се използват отново и да се превърнат в нови иновационни материали, и какви са правилата и изискванията;

42. отбелязва, че за последните пет години разходите за суровини са нараснали при 75 % от МСП в ЕС и че са необходими спешни мерки за изпитване и систематично разпространение на нови методи за защита на конкурентоспособността на предприятията;

43. препоръчва различните сектори да проучат допълнително възможностите за по-голямо сътрудничество, както и възможностите да използват взаимно опита си по отношение на услугите, продуктите си или техните компоненти. По този начин се разкриват бизнес възможности по-специално за малките предприятия, които биха могли да образуват по-големи стопански единици, като работят в мрежа. Трябва да се съберат примери, а най-добрите практики да се разпространят в държавите членки;

44. препоръчва да се проучи всяка възможност да се помогне на МСП да вкарат отново използваните и излишни суровини в своите производствени вериги и вериги за създаване на стойност, или дори като част от производството на друго предприятие. Пример за това е концепцията за затворена енергийна циркулация, съобразена с местните условия, при която отпадъците, изгубената енергия, топлина, хранителни вещества и CO_2 се използват и рециклират обратно в енергия и производство на храни;

45. констатира необходимостта от насърчаване на бизнес сътрудничеството между сектора на екологичните храни и други потенциално свързани сектори: хранително-вкусов сектор, кетъринг, селски туризъм, агротуризъм, екотуризъм, изработване на устойчиви и/или занаятчийски опаковки, устойчиво строителство, традиционно производство на храни и др.;

46. препоръчва да се организира кампания за повишаване на осведомеността на гражданите на ЕС относно устойчивото развитие, като се изтъкнат възможностите всеки лично да повлияе на обема и третирането на отпадъците;

47. отбелязва, че местите власти играят решаваща роля за постигането на целите на ЕС в областта на емисиите. Добър пример за това е финландският проект „Kohti hiilineutraalia kuntaa“ (Към неутрален по отношение на въглерода град), чиято цел е да ангажира местните действащи лица — местния съвет, жители и предприятия — с намаляването на емисиите на парникови газове. Целта на проекта е да се идентифицират нови и иновационни подходи, създаващи работни места, основани на устойчиво използване на местните природни ресурси и по-висока енергийна ефективност;

48. препоръчва да се разработят концепции за икономически модели, ориентирани към споделяне или услуги, при които вместо традиционното придобиване на собственост потребителите биха могли да купуват продуктите като услуги и в края на жизнения им цикъл да ги връщат на производителя за повторна употреба;

49. препоръчва да се разработят по-добри методи за изчисление, които да предоставят по-надеждно измерване на потреблението на енергия;

50. съзнава, че създаването на екологосъобразни и все пак успешни в търговски план продукти ще изисква значителни финансови инвестиции както в разработването на такива продукти, така и в пускането на пазара и регистрирането на продуктите и услугите, свързани с тяхното разработване. В бъдеще законодателството ще трябва да може да предостави възможност за бързо развитие на нови иновации, вместо да ги ограничава;

51. предлага да се насърчава използването на системи за управление на околната среда, в частност европейската Схема за екологично управление и одит (EMAS), с цел екологичната култура да залегне в процесите на вземане на решения от предприятията, което ще повиши ефективността им и ще осигури по-добро информиране на обществеността относно тяхната екологосъобразност;

Последици

52. споделя виждането на Комисията, че държавите членки биха могли да намалят разходите за труд, като използват приходите от търговете на схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ), но подчертава, че в настоящата си форма СТЕ не е напълно ефективна;

53. приветства акцента, който инициативата поставя върху насърчаването на предприемачеството, и изразява отново позицията си, че Европа би трябвало да го представя на младите хора като възможна и обещаваща бъдеща перспектива за професионално развитие;

54. счита, че наред със зелената икономика, социалното предприемачество може да се разглежда като ценна алтернатива на традиционните начини за правене на бизнес както със стопанска, така и с нестопанска цел, и в това отношение приветства желанието на Комисията да улесни достъпа на социалните предприятия до финансиране;

55. счита, че посредством иновации и нова концепция за продуктите, производството и бизнес моделите предприятията биха могли да намалят потреблението на скъпи първични суровини и отпадъците;

56. смята, че въвеждането на единна европейска система за сертифициране на зелената икономика би била от особена полза за предприятията и че в дългосрочен план би осигурила предсказуемост и правна сигурност, тъй като ще има предварителна яснота по отношение на правните тълкувания на редица различни области на правен конфликт;

57. отбелязва, че суровините, водата и енергията представляват 50 % от общите производствени разходи на предприятията ([3]). Намаляването на тази прекомерна тежест върху разходите на предприятията — чрез преразглеждане на системата на производство, транспорт и разпределение на енергията и чрез повишаване на ефективното използване на ресурсите и на енергийната ефективност — може да доведе до много значителни икономии. Този въпрос придобива още по-голяма актуалност предвид повишението на цените на енергията и на много суровини през последните години;

58. препоръчва операторите на местно и регионално равнище да бъдат информирани целенасочено за потенциала на източниците на финансиране за програмния период 2014-2020 г. и това финансиране да се използва в подкрепа на „зелени“ МСП. Такива например са ЕФРР, ЕСФ, ЕЗФРСР, програмата „LIFE“, Инструментът за финансиране на природен капитал, Инструментът за частно финансиране за енергийна ефективност, COSME и „Хоризонт 2020“;

59. поставя въпроса за въвеждането на екологични данъци и такси като инструменти за насърчаване на съвместната екологична отговорност, които според Комисията възпрепятстват в по-малка степен растежа и ще доведат както до по-добри резултати по отношение на околната среда, така и до по-висока заетост. Държавите членки, които са изпробвали екологични данъци, биха могли да споделят по-широко своя опит, и други държави членки биха могли да последват техния пример;

([3]) Europe INNOVA (2012) *Guide to resource efficiency in manufacturing: Experiences from improving resource efficiency in manufacturing companies* (Ръководство за ефективно използване на ресурсите в производството: опит от повишаването на ефективното използване на ресурсите в производствени предприятия), стр. 6. Публикацията е достъпна тук.

60. посочва, че Комисията и държавите членки са разработили приложими показатели и инструменти за по-задълбочено разбиране на европейския, националните и регионалните пазари на труда. За да постигнат въздействие, държавите членки би трябвало да използват хармонизирани европейски модули при прилагането и трансфера на данни;

61. отново изтъква наблюдението си, че за да създадат благоприятна среда за развитието на предприятията, публичните власти трябва да инвестират, наред с другото, във висококачествена инфраструктура в областта на транспорта и цифровите технологии и за тази цел те ще се нуждаят от подкрепата на Европейския съюз;

62. съзнава, че МСП не разполагат със знания, мрежи и ИТ умения, поради което трудно могат да се възползват от възможностите, предлагани от предотвратяването на отпадъците и повторното използване на продуктите, суровините и отпадъците в различни вериги за създаване на стойност;

63. подчертава, че високите първоначални разходи за инвестиции може да намалят допълнително интереса към бизнес дейности, свързани с повторно използване и рециклиране на ресурсите, тъй като МСП трябва да възприемат дейностите като рентабилни от търговска гледна точка. Затова трябва да се предприемат данъчни и законодателни мерки за смекчаването на този проблем, както и други видове подкрепа;

64. счита, че е необходимо зелените стандарти, които зачитат биоразнообразието и стимулират прилагането на политики за смекчаване на изменението на климата и приспособяване към него, да бъдат по-широко възприети и разпространени в държавите членки, и че за тази цел е необходима редовна комуникация с потребителите;

65. отчита факта, че принципите, залегнали в стандартите на зелената икономика на равнището на ЕС, следва да бъдат включени във всички дейности на МСП, но също така е жизненоважно крайните ползватели на продуктите, т.е потребителите, да бъдат насърчавани да купуват продукти, сертифицирани като „щадящи околната среда“;

66. посочва, че една по-екологосъобразна верига за създаване на стойност, която включва повторното производство, поправката, поддръжката, рециклирането и екопроектирането, може да предостави на много МСП значителни бизнес възможности, но съществуващите пречки от законодателно, институционално, техническо и културно естество възпрепятстват МСП да се възползват от тях; затова тези пречки трябва да бъдат премахнати, а ако това не е възможно, трябва да се намерят начини за преодоляването им.

Брюксел, 12 февруари 2015 г.

Председател
на Европейския комитет на регионите

Markku MARKKULA